

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної
та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Сучасна українська урбаністика
Викладач (-і)	Олександр БОНДАРЕНКО, доктор історичних наук, професор кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	+38(066) 649-2451
Е-mail:	o.v.bondarenko.un@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120. Формат: очний (offline / facetoface) / дистанційний (online). Мова викладання: українська / англійська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіка, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Messenger, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Особливі вимоги відсутні.

1. Мета і завдання дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Історична урбаністика» – формування теоретичних знань і компетенцій стосовно загальних історичних тенденції, закономірностей, характерних і специфічних рис розвитку міст нашої держави як унікального історико-культурного феномену. Вивчення конкретних аспектів історичної урбаністики допоможе краще зрозуміти сучасні проблеми міст, прогнозувати та пропонувати шляхи їх вирішення, забезпечити процес професійної та практичної підготовки здобувачів наукового ступеня «Магістр» до наукової діяльності, сприяти формуванню професійно-педагогічної компетентності здобувачів, їхньої професійної та загальної культури, розвитку науково-дослідницьких умінь.

Основними завданнями курсу є вивчення теоретичних проблем сучасної української історичної урбаністики; формування знань про генезу міст, їхню хронологічну, просторову, етнічну специфіку, місто як соціальний організм, розвиток та особливості українських міст.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати: об'єктно-предметну сферу та методологічні основи дослідження історичної урбаністики, її термінологічний інструментарій та структури;

- історію постання та розвитку історичної урбаністики, політичні, економічні та соціальні процеси в українських містах;
- особливості розвитку вітчизняної історичної урбаністики;
- історію міських та сільських поселень різних регіонів України;
- основні підходи щодо дослідження міст.

уміти:

- критично осмислювати, об'єктивно оцінювати та узагальнювати накопичений вітчизняний та зарубіжний досвід історичної урбаністики;
- критично оцінювати процес формування історичних знань з історичної урбаністики ;
- аргументовано оцінювати досягнення минулого та сучасного історичного розвитку;
- аналізувати з історичну наукову літературу, критично оцінюючи та інтерпретуючи її;
- хронологічно узгоджувати процеси, котрі відбувалися в українських містах із загальноєвропейськими тенденціями історичного розвитку;
- використовувати знання здобуті в процесі вивчення дисципліни «Історична урбаністика» у вивченні інших історичних дисциплін та в практичній діяльності.
- **набути соціальних навичок (soft-skills):**
- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в економічному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнорукраїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркового навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Історична урбаністика як дослідницький напрямок. Теоретико-методологічні засади історичної урбаністики.

Тема 2. Термінологічний інструментарій історичної урбаністики.

Тема 3. Становлення і розвиток знань про міста наприкінці ХУІІІ – на початку ХХ ст.

Тема 4. Модерне місто як об'єкт дослідження.

Тема 5. Правове становище містян у ХУІІІ – на початку ХХ ст.

Тема 6. Міське середовище і міська культура

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною системою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендовані джерела інформації:

Література

Базова

1. Бондаренко О.В. Міста Наддніпрянської України за імперської доби (1785–1917 рр.): історіографічний дискурс: монографія. Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2021. 364 с. <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/11059/1/dyser.pdf>
2. Верменич Я. В., Дмитрук В. І., Архипова С. І. Міська історія України: проблеми початкового датування. Науково-довідкове видання. К.: Інститут історії України НАН України, 2010. 140 с. Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-5542-5/978-966-02-5542-5.pdf>
3. Верменич Я. Генезис і еволюція міст у контексті історичної регіоналістики і нової локальної історії // Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства методика літочислення. Київ: Інститут історії України, 2011. С. 40–60. <http://resource.history.org.ua/item/0005685>
4. Верменич Я. Історична локалістика у пошуках дослідницького об'єкта: міська і сільська історії // Регіональна історія України. № 4. К., 2010. С. 7–26. Режим доступу: http://history.org.ua/JournALL/regions/regions_2010_4/regions_2010_4.pdf
5. Верменич Я. В. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. К.: Інститут історії України НАН України, 2011. 306 с. Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-5659-0/978-966-02-5659-0.pdf>
6. Верменич Я.В. та ін. Міська історія України – проблеми початкового датування. Науково-довідкове видання / Я. В. Верменич, В.І. Дмитрук, С. І. Архипова. К.: Інститут історії України НАН України, 2010. 140 с. Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/item/0002369>
7. Зіммель Г. Великі міста і духовне життя // Незалежний культурологічний часопис “Ї”. 2003. № 29: Геній місця. Leopoldis. Львів. Lemberg. Lwow. С. 315–325.
8. Константінова В.К. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки). Запоріжжя: АА Тандем, 2010. 596 с.
9. Райнер Ліндер. Підприємці і місто в Україні, 1860-1914 рр. (Індустріалізація і соціальна комунікація на Півдні Російської імперії)/ За ред. О.М.Доніка. – Київ-Донецьк: ТОВ «ВПП «Промінь». 2008. 496 с.
10. Чорний Д. М. По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України (кінець XIX – початок XX ст.). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 304 с.

Допоміжна

1. Антонович В. Українські міста // Розвідки про міста і міщанства на Україні-Руси в XVI-XVIII ст. Львів: друкарня НТШ. 1904. Ч.2. – С.309-383.
2. Багалій Д. Магдебурзьке право на Лівобічній Україні.// Розвідки про міста і міщанство на Україні Руси в XV-XVIII в. Львів: Друкарня НТШ, 1904. – Частина II. – С. 387-442.
3. Басара Г.Б. Українське провінційне місто як політичне та соціокультурне явище в добу Національно – демократичної революції (березень 1917 – квітень 1918 рр.): автореф. дис. канд. іст. наук. К., 2003.
4. Бондаренко О.В. Міста Російської імперії дореформеної доби в дорадянській історіографії. *Наукові записки. Серія: Історичні науки*. Випуск 17. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. 302 с. (С. 136–143. 0,6 др.арк.).
5. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм XV – XVII ст. К., 1995. Т.1 Структура повсякденності: можливе і неможливе. С. 410 - 481
6. Бушин В.С. Нариси з історії Павлограда: До 220-річчя міста. Дніпропетровськ: Ліра, 2004. 304 с.

7. Карліна О. Роль міста в аграрному суспільстві: деякі аспекти проблеми // На службі Кліо. Збірник праць на пошану Л. Винара. Київ - Нью – Йорк – Торонто – Париж – Львів, 2000. С. 493 – 501.
8. Кук Ф. Модерн, постмодерн і місто // Незалежний культурологічний часопис “І”. 2003. № 29: Геній місця. Leopoldis. Львів. Lemberg. Lwow. С. 355 – 369.
9. Місто // Енциклопедія українознавства: Словникова частина. Т. 4. Львів. 1994. С. 1585 – 1596.
10. Тронько П.Т. До питання про статус історичного міста // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. К., 1996.
11. Швидько А.К. Источники по истории городских поселений Левобережной Украины в отечественных архивохранилищах (2 пол. XVII – сер. XVIII вв.). Дніпропетровськ, 1986. 84 с.
12. Яворницький Д. И. История города Екатеринослава. 2-е изд. Д.: Січ, 1996.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України.
3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> - каталог національних бібліотек країн світу.
4. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> - каталог електронних бібліотек України.
5. <http://allbest.ru/union/> - перелік безкоштовних бібліотек повних текстів.
6. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> - енциклопедії та словники.
7. <http://www.vuzlib.net> -економіко-правова бібліотека (оцифровані підручники).
8. <http://www.nbuv.gov.ua/online-2010/> - передплачені науково-інформаційні ресурси НБУ ім. В.І.Вернадського.
9. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/> - електронні наукові видання НБУ ім.В.І.Вернадського.
10. <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/51917> - Регіональна історія України (Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України).

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи Протокол № 1 «28» серпня 2023 р.